Po[illegible]

Pärnu Postimees.

Ilmub igal äripäewal.

Toimetuse ja kontori aadress: „Postimees," Pärnu Wõlisaanne, Pärnus.

Toimetuse kõnetunnid: RÄÄTI tänawal № 42 kella 11 kuni 12 homm. Pärnumaal nr. 12.

16 nõutahtlik.

Üksik nummer maksab: Pärnu Wõlisaanne 3 marka.

№ 22. Teenpoja [illegible] Neljapäewal, 27. jaanuaril 1921. № 22.

Liitriigid on Eestit de jure tunnistanud.

Kas orusaamatus wõi leigus?

Kirjutanud J. Naudi.

II.

Nüüd on asjad teisiti. Pea igal maakonnal on oma põllutöö kool. Ka weel on ta Pollis olemas. Tema pidulik awamine oli 16. jaanuaril. Soojuse tunne aiub rinda, tui mõtled, et Pollis on põllutöö kool. See kaua igatsetud ja nii ülitarwiline asutus on kättesaadaw igale noorele põllumehele. Täie õigusega aius maakonna walitsus tema pidulikule awamisele, sest oli ju küllalt põhjust igal põllutööst huwitet inimesel pidulik olla. Kuiseid kooli awamisele olid saanud ikkud, kes kooli saamise loaga enam ehk wähem seotud ja kõik põllumajandusliied setsid ning põllumeeste kogud. Kuid mis selgus? Awamise pidule olid ilmunud äkkitud esitajad lähemast ringkondist. Kirjalikke terwitusi ja õnnesoowe saatsid koolile ainult kats — Talli põllumeeste selts ja Kariste põllumeeste kogu. Kuhu olid teised jäänud?! Kas tõesti nii tühjeks peeti esime e põllutööskooli awamist Pärnumaal, et ei wõetud waewaks wõnda riba kirjalikult kooli sünnipäewaks saata, kui wast raskendet oli saadiku saatmine!

Weel midagi. Selge on ju, et walitsusel ei ole tarwilisi summasid igasuguste koolide käima panemiseks. Suurem raskus jääb omawalitsuste kanda. Ka siin ei ole asi lihtsam. Kes ei teaks misuguste raskustega oli raheleda, maakonna walitsusel raha puudusе tõttu, et kooli warustada kõige hädalisema inwentaariga. Tuleb mõtteste waba, priitahtlik abi seltskonna poolt. Sel teel on üles kerkinud meil mõnikord suured saawutused. Meie rahwas ei ole kunagi taskut kinni pigistanud üleüldiste ettewõtete juures. Kuid kahjuks peab ütlema, unustusesse oli jäänud meie noor põllutöö kool. Ainult Karisti põllumeeste kogu tundis ja sai aru, et kõik mis teeme, seda teeme endale ning austas kooli sünnipäewa wäga ilusa tingitusega — jõõgi saali mõõbel 50 000 marga wäärtuses. Ei tahaks uskuda, et kaugemal ajawad selisid ja kogukondlised ettewõtted, kes kuiseid said ilmuda pidule, mitte ei oleks suutnud kas mõnda lampi wõi lauda ehk wähkeft rahalist toetust koolile saata, et üles näidata enda kuupidamist kooli wastu. Meil räägitakse mitmelt poolt, kuidas wallanõukogudes istujad endile mõõmejajaliied päewarahad määrawad. Tohiks loota, et mõtte ülelõigne ei oleks olnud, kui need nõukogude mehed ühe istumise tulu kokku oleks pannud ja ühes terwitusega saatnud 16. jaanuariks Polli.

Rohkem arusaamist ja lugupidamist kooli tähtsusest.

Tulumaksust.

(Juhtajamine Pärnu I. jaosk. maksuinspektori herra Suijaga)

Tulumaks, mis meie maksu süsteemis eneselle kahtlemata tähtsama osa wõtma peab, on meie kodanikubele alles uus ja wõõrdlemisi wõõras. Wene walitsuse ajal seati see maks sisse 1. jaanuarist 1917. a., kuid ei jõutud teda läbi viia; oktoobrikõrgoni walitsus algas ka 1918. a. eelsõõd selle maksu wõtmiseks, ning mõnel pool jõuti seda olaki ka sisse nõuda, kuna aga meil Pärnus ja maakonnas nii kaugele ei jõutud.

Oktoobrikõrgoniwalitsuse poolt alustatud tõõd saiwad meie maksuametite poolt lõpule wiidud, ning maks 1919. ja 1920. a. sisse nõutud.

1920. a. pandi meil W. Walitsuse poolt maksma uus tulumaksu seadus, mille põhjal maksuametid nüüd tõõtawad.

Tulumaksul on praegusel ajal üheks tähtsamaks ülesandeks — riigikassale uusi sissetulekuid saawutada. Kuid ei wõi seda sõõti kõige tähtsamaks lugeda, waid peab tunnistama, et sellel maksul on weel teine, sügawam ja põhjapanewam tähtsus: tulumaks toob meile maksujõõsteemi uue põhimõtte — maksukoorma õiglasema ja ühetaolisema ärajaotuse. See õiglane põhimõte seisab selles, et keb rohkem saab, see ka suuremat maksukoormat kandma peab.

Weel rohkem: näit., inimesel, kelle aastane sissetulek 100.000 mk., on kergem selleft sissetulekust 15.000 mk. ära anda, kui 100 mk. sel inimesel, kellel ainult 10.000 mr. sissetulekut on. — Selleft wälja minnes, on seaduses lõõtwilidud põhimõte, et mida suurem maksualuse isiku sissetulek, seda suurema osa selleft sissetulekust peab tema maksuks andma, kuna sissetulekud, mis wõhemad kui elulõõspidamiseks hädasti tarwis (existenzminimum), maksu alla ei käigi.

Wiimaste aastatenі tunti meil wähe otsekohesеid maksusi. Wene ajal tunti peasõõlikult kaubseid maksusi (tollid, aktsiisid mõõmesuguste tarbeainete pealt jne.), mida iga tarwitaja, kaupa ostes, maksma oli sunnitud. Olid ka mõned otsekohesed maksud, kuid nad ei puudutanud kõiki rahwakihtisi, ning waene maksis, kõõkuwõõtes, pea niisama palju maksusi kui rikas. Niisama oli lugu ka maksudega kogukondade heaks: linna- ja wallamaksude wõõmisel ei tehtud wahet rikka ega waese wahel. — Tulumaksu ülesanne ongi — selleste õiglusеta seisukorra parandust tuua. Selles mõõtes tuleb teda täiesti demokraatlisеks maksuks lugeda.

Mis puutub tulumaksu läbiwiimisesse, siis on see suurte raskustega seotud. Tulumaks wõib häid tagajärgi anda ainult maksuajustuste ja maksjate wastastikkusel heatahtlisel koostegemisel. Maksu määramise aluseks peawad olema maksjate eneste teadaanded oma tulude üle. Need teadaanded waatab läbi maksu komisjon, kes, kõiki saadawal olewaid andmeid arwesse wõõtes, maksualuse tulu kindlaks määrab.

Kohjuks peab tunnistama, et üleüldiselt wõõtes, meie kodanikkude kohusetunne weel palju sowida laseb.

Suuremal hulgal juhtumistel waadatakse selle maksu maksmise peale mõõte kui kodaniku kohuse täitmise peale, waid kui mõõsuguse pealesunnitud asja peale ja püütakse igal wõõsil temast kõrwale hoida, tulusid wähematena näidata, kui nad tõeposlest on jne. Iseloomulik on, et tulude warjamisi peasõõlikult seal ette tuleb, kus tulud suured on ja kus maksmiseks küllalt wõimalusi on, kuna wähemate tulude juures (palgaõõjad jne.) seda wähe ette tuleb.

See nähtus — püüdmine maksust kõrwale hoida ja wähem maksta, kui seadus seda nõueb, ei ole uus, ning selle nähtusega on tegemist ainud õigis riikides, kus tulumaks sisse seati. Kuid aja jooksul on Lääne-Euroopa riikides kodanikkude ihusse ja wereesse imbunud, et see maks kodaniku auwõõ riigile on, mida iga kodanik oma jõu kohaselt maksma peab. Muidugi tuleb ka seal weel kuritahtlisi kõrwalehoidmisi ette, kuid niisuguste juhtumiste jaoks on seadusеs trahwi määrused olemas, ning tuntawad rahatrahwid, mis maksust kõrwalehoidjatele määratakse, aitawad selleks kaasa, et ebaõigete teadete andmisi wõõrdlemisi wähe ette tuleb.

Ka meil on maksukomisjon läinud aastal sunnitud ainud terwe rea trahwisi määrama ebaõigete ja puudulиste teadete andmise eest (kuni 25 000 margani).

Mis meil tulunteadaannetesse puutub, siis peab üleüldse, et teadaanded suuremalt jaolt kahjuks liig puudulиselt kokkuseatakse. Teadaannete läbiwaatamine annab mulje, et tihti meelega püütakse puudulisi teateid anda, lootuses, et, wõib olla, maksukomisjon ei tea, mis tulunõõllisad wastawal isikul on, ning selle tõttu wõõksema maksuga läbisaab. Seajuures unustatakse aga ära, et puudulиste teadete andmise eest komisjon sunnitud on teadeteandjat trahwima ja kogutud andmete põhjal wastaw maks siisti määratakse. Kuidas püütakse maksust kõrwale hoida selleft paar näitust. Tihti tuleb ette, kus isikud, keb kaunis suurelt mõõmesuguste äri ajawad, ennust „juhuslиseks tõõlиseks" nimetawad; ehk jõõle — wõõrdlemisi hästi tõõtawad õrmeheд annawad üles oma puhtakuuna ainult mõned margad (on juhtumisi, kus üleseantud on 8, 13, 100 marka); seal juures on aga teada, et need isikud oma äri sissetulekute waral õige lahedasti elawad, ning tõõga sissetulek olema peab.

Ka tarwitatakse mõõnikord mõõmesuguseid kriukaid üleseantawa tulusumma wähendamiseks niisuguste rahameeste poolt, keb ise wäga hästi peaks teadma, et neil sugugi wõõsed saamised pole olnud.

Pärnu I. jaoskonna komitee, mille alla kuuluwad Pärnu linn ja 11 walda, tõõtab läinud aasta augusti kuust jaadik 1920 a. maksu kollal. Et tõõdega hilja peale hakati, siis ei jõudnud komitee nendega 1920 a. lõpule, ning 1920 a. maks tuleb alles 1921 a. maksta. Pärnu linnas elutsewate maksjate kohta jõuab komitee tõõdega lõpule lähemail päewil, ning pärast tõõde lõppu saawad maksulehed maksiatele kohe kättesaadetud. — Mis waldadesse puutub, siis on igas wallas olemas oma tulubindamise komisjon, kes jaoskonna komitee poolt antud juhtnõõrde järele kõik eelbindamise tõõd ära teeb, kuid lõpulikule läbiwaatamisele tulewad need tõõd jaoskonna komitees.

1920 a. maks määratakse 1919 a. tulude põhjal. Tulud alla 5000 marga on maksust wabad. Kui maksja ülespidada on lapsed alla 15 aasta ehk koolikäijad, ehk tõõwõimetud perekonnaliikmed, siis jäätawad ka suuremate tuludega isikud maksust wabaks: iga niisuguse perekonnaliikme kohta arwatakse maksja tulust maha 2400 marka ja maksja käib ainult siis maksu alla, kui pärast tähendatud mahaarwamisi üle 5000 mrk. ülesjääb. (See kergendus käib ainult uende kohta, kelle tulusumma mitte üle 30.000 mrk. ei tõuse).

Järgmise 1921 a. — maks saab määratud 1920 a. tulude põhjal. Et 1919 aastaga wõrreldes 1920 aastal rahawäärtus suurelt langenud on, siis on kawatjus maksust wabat miinimumi kõrgendada. Misiguse summani seda maksust wabat tulumäära kõrgendada, see küsimus tuleb lähemal ajal Riigikogus otsustamisele.

1921. a. maksu asjus on juba eelsõõd käimas. Majaomanikkudelt on juba saadud elanikkude nimekirjad. Mõte hiljem, kui 1. weebruariks s. a. peawad kõik isikud, kellel 1920. a. oli mõõgisugune iseseisew tulu (olgu see kapitaalidest, liikumata waranduseft, ärift, tõõst ehk muust hallikaft), maksuametile äraandma teadaanded oma 1920. a. tulude üle. Teadaanded peawad tehtud saama kindlaks määrab blankettidel; neid blankette antakse wälja maksuametis. — 15. weebruariks s. a. on kõik isikud, keb 1920. a. kasutasid palgalist tõõjõudu, kohustatud maksuametile äraandma täpipealseid teated nimetatud aastal wõõjamalstud palga, pensioni, toetusraha ja muu teenistustasu üle. Ka need teated antakse ainult selleks hästi küsimuse lehtetedel.

Kohalikud teated.

Pärnu Rahwaülikool.

Neljapäewal, 27. jaanuaril on loengud:

K. 6—7 „Suur prantsuse rewolutsioon" — A. Podrätshik.

K. 7—8 „Hingelised nähtused ärkwel ja unes" — O. Mälk.

Reedel, 28. jaanuaril algawad tõõd keelte gruppid:

K. 6—7 — Eesti keel — J. Rõõp.

K. 7—8 — Saksa keel — A. Luther.

Keelte peale ülesanda wõib 26., 27., 28. jaan. Rahwaülikooli kantseleis k. 5—7.

Pärnu tütarlaste reaalgümnaasiumi Abiandmise Seltsi

korraldab „Endlas" reedel 4. weebruaril s. a. pidu õhtu tütarlaste reaalgümnaasiumi kehwemate õpilaste toetuseks. Pidu õhtu eeskawa on wäga mõõmekesine; ta sisaldab mõn seas katkendit üle ilma tuntud M. Maeterlinck'i sümboolиlиseft näidendist „Sinilind". Mainitud näidendi lawandus on ütlemata rasketega ühendet, millistel põhjustel ka ettekantud saab täielikult üksinda esimene waatus.

Eeskawale järgneb ilma eriliie maksuta tants õõjawõe orkestri saatel kella 8-ni õõsel.

„Endla" ruumid saawad pidupäewaks dekoreeritud; saalis korraldakse eixelaud, lillelaud j. m.

Pääsetähtede hinnad 150—50 marganі.

Pääsetähtede eelmüük „Endlas" pühapäewal 30. jaan. s. a. kella 5—8 õhtul.

Nõun, Pärnu seltskond ei jätta P. T. R. Abiandmise Seltsi toetamaft tema ülesannetes ja hoiab seega ärkwel noorte lootused, kes särawal pilgul kindlalt „tahawad õõ järel walget ilma, sest temas peitub Eesti jõud ja wägi imelik".

P. L. T. R. A. S. pidu õhtu korraldawa komitee nimel

W. Göerd.

Peeter Päis

endine Rahwawõõe ja kaitseliidu ülem, „Liiwia" sanatooriumi ainataje, on Pärnu linnast neil päiwal lahkunud, et Tartu ülikooli juures oma haridusi jätkata.

—g—

Pärnu linnawolikogu koosolek 21. sp.

(Järg)

Otsustati 1. jaanuarist 1921. a. kuni ebaõpidise korraldusení Pärnu Näitlejate Ühingu poolt toimepandawad

1) näitemängu etenduseд ilma järgnewa tantsuta lõõbustusmaksust, nagu seni ajani, wabastada;

2) lõõbustusmaksu wõtta näitemängu etenduste pealt järgnewa tantsuga kogu sissetuleku pealt 20%;

3) kui tantsu piletid näitemängust eraldi müüdakse, siis nende pealt 45% ja

4) sel puhul näitemängu piletite pealt 15%.

Minewal aastal Jõgeselja wõisa pidamise linna kätte wõimise puhul tarwilise inwentaari muretsemiseks Eesti Pangast 300 000 marga suuruses tehtud laenu kohta, mille tähtaeg nüüd 20. weebruariks s. a. seisejab, otsustati linnawalitsusele kohuseks teha tähendatud laenu pikendamiseks wähemalt 6 kuu peale, tarwilikke samme astuda.

Peale pikemaie läbirääkimiste otsustati 1) linna korterimaksu 1921. a. kohta uue 31. detsembril 1920. a. Wabariigi walitsuse poolt wastu wõetud seaduse § 5 awaldatud tabeli järele wõtta ja selles seaduses ette nähtud maksu wõtmise korda tähele panna;

2) teatelehtede sissesandmise tähtajaks majaomanikkude poolt endisest 7. jaanuar määrata. (Wene seaduse 29.IX.1917. § 51.)

3) § 6: trahwi ülemäär 100 rubla asemel 300 marka, 300 rubla asemel aga 3000 marka.

4) § 7: tähteeg maksulehtede kättesaatmiseks, igale maksjale määratakse 1. aprillиks.

5) § 9: korterimaks tuleb linna kassasse ära maksta ühel tähtajal, hiljemalt 1. maiks.

6) § 10: trahwi protsendi ülemäärаks wõtta 2% kuus wõlgnewast maksu summast.

Järgneb.

Ühe poolega segakomisjon.

9. jaan. s. a. jätsid põllumajapidamiste juhatajad oma esitajad segakomisjoni walimata, põhjendades seda segakomisjoni ja fundusliste määruste aistartetusega ning pidades kõige kohasemaks waba kokkulepet palkade ja tõõaegade asjas. Walitud said üksnes põllutõõliste esitajad — 5 liiget.

Segakomisjon pidi sellekohase eeskirja järele juba 15. jaan. s. a. kokku astuma, kuid, et ühe poolega segakomisjoni seaduses ettenähtud pole, jäädi ootama, misiguse seisukoha Tõõ- Hoolekande ministeerium selles asjas wõtab.

Nüüd on aga Tõõ- ja Hoolekande ministeeriumi Tõõkaitse osakonna poolt maakonnawalitsusele teatatud, et töölиste esitajad segakomisjoni liikmed tulewad wõõimata kokku kutsuda ettepanekute ja fundusliste määruste kawade wäljatõõtamiseks eestulewa põllutõõ aasta peale.

Mõõ siis näib ühe poolele õigus antud olewat teise poolele ettekirjutada, kui palju see esimesele palka maksma peab ja kui pikka tõõpäewa temalt nõuda wõib.

Arusaadaw, et põllutõõliste esitajad segakomisjoni liikmed siiski palgamäärade kõrgusega ja tõõpäewa lühedusega iitaldada ei wõi, sest et arwatawasti ainult enam-wähem mõõdukad palgamäärad ja tõõajad ministeeriumi poolt kinnitamiseft leiawad.

K.

Protokoll

on tehtud Laatre walla kodaniku Jaan Putnik'u peale ilma loata tuleristi kandmise pärast.

—e.

Uusmaad teated

Kõnetraadi teel.

Wabariigi wälisministeerium on telegrammi saanud, et liitriigid Eestit ja Lätit de jure tunnistanud.

—

Soome on Lätit de jure tunnistanud.

—

Wabanenud rahwaste liidu osakond misitab Poola esitaja ülesastumise Genfis hukka. Kagu teada, ei hääletanud Poola esitaja piiririikide rahwaste liitu wõõstuwõtmise poolt.

—

Ella algas uus walitsus oma tegewust, kõik ministeriumid peale haridusе ministeeriumi ülewõetud.

—

Tõõ- hoolekande ning toitlusministeeriumid likwideeritakse. Tõõ- hoolekande ministeeriumi funktsioonid kuuluwad siseministeeriumile ning toitlusministeeriumi omad põllutõõministeeriumile.

—

Tallinna linna toitlusametile on pärale jõõdnud 1000 tünni heeringaid ning rukkist 22.000 puuda.

—

Wabariigi walitsus kawatseb Prantsuse ja Soome laenud ära tasuda.

—

Lenin tunnistab, et Wene kommunistide partei kaheks lagunenud.

—

Saksamaal gaasi plahwatuse tagajärjel 88 tõõlist surma ja 40 wigastada saanud.

26. jaanuaril.

Helsingi teatatakse Londonist, et Inglise wälisministeerium Prantsusele ettepaneku piiririikide lõpuliku tunnistamise asjus ajakohase leidnud.

Eta.

—

Raudtee otsekohese ühenduse loomise asjus Tallinna ja Berliini wahel algab komisjon 29. sp. istumist.

Wastutaw toimetaja ja wäljaandja J. Ettermann.

Illusion Eeskawa 27., 28., 29. ja 30. jaan.

Naise wõim

ehk Wang Stenli Dew. Peaosas Italia iludus Corola Teello.

Tugew kaasaitskuw draama 5 suures jaos.

Kahe tule wahel. Enneolemata algupäral. nali 3 jaos.

Pärnu Garnisoni liuwälja awamine

27. jaanuaril s. a.

Wõõnstka algus kell 4 p. l.

Linaft lõnga müüa Rüütli uul. 41, Neumanni kaupluses.

Dr. A. Levin.

Sisemised ja laste haigused.

Wastuwõõmine kella 10—12 hom. ja 4—6 p. l.

S.-Sepa u. 8, Rechkla maja

Müüa

rutuliseit wäärt. kirjutuslaua garnituur, palitu, kleit ja muud riide kraami. Küsida s. l. t.

Maale tarwis teenijat

südrukut,

kes keeta oskab. Küsida s. l. t.

Lehe lugejaid,

kelle tellimise aeg jaanuari kuuga lõpeb, palume tellimist aegsasti uuendada.

„Postimehe" Pärnu wäljaande talitus.

Trükitud H. Laane trükikojas Pärnus.